

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur facies eius similis dicatur Soli, cùm lucet in virtute sua. Cur facies eius, sicut Sol lucet in virtute sua. Sectio XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

dium autem, id est punitio in ore, quia ferè comminationibus mortales per-
 terrefacit, ac non ita frequenter gladium ad manum transfert, id quod non ob-
 cure significatur Psalm. 7. cum dicitur. *Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit,*
arcum suum tetendit, & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardens,
bus efficit. Vbi omnia vides esse preparationes ad prælium, rétiq; omnem in per-
 liendo & probando gladio, & in sagittis veneno imbuendis versari, nòmine
 ense percuti, in pennam sagittam iaci, quæ est elegans obseruatio D. Basil.
 comment. eius Psalm. *Comminatorius,* inquit, *sermo est, non statim minatur vulnera,*
phagas, mortis, sed armorum vibrationem, veluti preparationem quandam ad ultionem in-
tentat, quemadmodum ergo qui arma abstergunt, ac poliunt, pugna mox incunda acrem af-
fectum, & alacritatem significant, sic & sermo hic Deimorum ad ultionem ostendere volens,
gladium illum vibrare dixit.

*Comminatio-
 nibus mortis,
 lespiterra
 facit Deus.
 Psalm. 7. 13.*

Basil.

Tertia ratio, habet in ore gladium, ob eam causam, quam supra ex Ruperto at-
 tulimus: quia verbum Dei sententiam ferentis in die iudicij instar gladij feriet,
 percutietque impios. Maiori enim, haud dubiè acerbiorique doloris scntu affi-
 cientur damnati, cum audient. *Ite maledicti in ignem æternum, quam si acutissimo*
gladio medijsecarentur: vnde merito Bern. tract. de diligendo Deo, & ferm. 3. in
Psalm. 90. illam Christi in damnatos sententiam, verbum asperum appellari exi-
stimauit eodem Psalmo, cum dicitur, Ipsi liberauit me de laqueo venantium, & à ver-
bo aspero. Quarta & postrema, Ad significandam Christi Diuinitatem, quippe qui
 potestatem, quæ per gladium significatur, vel in ipso ore, id est verbis habeat, ea
 enim est Dei potestas, vt solo verbo omnia possit efficere iuxta illud Psalm. 34.
Ipse dixit & facta sunt, mandauit & creata sunt, Quem locum expendens D. Ambr.
lib. 1. Hexam. c. 9. super illud. Fiat lux, & facta est lux. Non ideo, inquit, dixit vt seque-
retur operatio, sed dicto absculuit negotium, vnde pulchre Davidicum illud, Dixit, & facta sunt,
quia dictum implet effectum. Idem significauit Paulus ad Hebr. 1. cum dixit: *Portas om-*
nia verbo virtutis sue. Itaq; dicere Dei facere est: vnde eo ipso quod benedixit ali-
 cui, ei benefacit, imò eius benedictio nihil aliud est, quàm beneficentia, quemad-
 modum est perspicuè ex Gen. 1. cum dicitur: *Benedixit eis, id est piscibus, & auibus,*
dicens, Crescite, & multiplicamini: & homini etiam benedixit dicens. Crescite, &
multiplicamini: quibus locis benedixisse, nihil aliud fuit, quàm generandi poten-
tiam contulisse.

III.

*Sententia re-
 proborum ac-
 erbissima.*

*Psalm. 32. 9.
 D. Ambr.*

*Dicere Dei,
 facere est.
 Hebr. 1. 3.*

*Genes. 1. 5.
 Gen. 2. 2.*

Cur facies eius similis dicatur Soli, cum lucet in virtute sua.

Cur facies eius, sicut Sol lucet in virtute sua.

SECTIO XVI.

GRÆCÈ est, *ὡς ἡ ἡλιος φάνηται ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ,* quamquã
 verò ὡς non solum faciem, sed etiam oculum & aspectum significet, hic
 tamen pro face ponitur, cum iam de oculis dictum sit: illud autem *in virtute,* seu
 vt est Græcè *ἐν τῇ δυνάμει,* hoc est, in potentia, & fortitudine, solem significat eū
 maximè lucet, hoc est, cum nobis in meridie fulgentissimus apparet: itaque
 facies Christi dicitur similis soli, cum lucet in virtute sua, hoc est splendi-
 dissima, & instar lucidissimi solis irradians, in quam nemo possit fixo obtu-
 tu oculorum aciem intendere, quip eximio eius splendore præstringatur. Sed
 iam quid *facies* hoc loco significet, explicandum. Primum igitur Richardus.

*Facies Christi
 dicitur.*

G ij

de S. Victore ad Diuinitatem Christi refert: ratione enim Diuinitatis facies Christi pulcherrima est, vt merito maxime, quæ reperiri potest, claritati comparetur, id est claritati Solis cum lucet in virtute sua, id est, cum circa meridiem illustri calo fulgentissimè apparet. Secundò, Primasius splendorem hunc, manifestam Christi in carne presentiam interpretatur, quæ Soli propter ortum, & occasum, & repetitum ortum confertur, quod videlicet Christus natus sit, & obierit, & rursus resurrexit. Tertio, Secundum Bedam, quia in die iudicii fulgentissimus apparebit Christus Dominus, cuiusque facies Solis ipsius splendorem longè superabit.

Bedæ.

III.

Matt. 13. 43.
Claritas corporum gloriosorum.
Iudicij 5. 31.
Esaï 30. 26.
Glossa.

Claritas Solis & Lunæ in fine mundi.

D. Hieron.
D. Thom.
Michael de palatio.

Splendor facies Christi in iudicio, quantum.

Pro cuius rei maiori intelligentia sciendum est maximam futuram esse claritatem gloriosorum corporum, iuxta illud Matth. 13. *Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.* Et Iudicij 5. *Qui diligunt se, sicut sol in ortu suo splendet, ita ruri-
lant.* Solem autem tunc multò fulgentiorem futurum, quàm nunc est perspicuum videtur ex Esaï. 30. *Erit lux luna sicut lux solis, & lux solis erit septemplex, sicut lux septem dierum in die qua alligauerit Dominus vulnus populi sui.* Ex quo loco euinci videtur, Solem & lunam, ac reliqua astra incrementum lucis acceptura. Glossa in locum citatum Esa. ait: *Solem & lunam propter peccatum primi hominis multum de suo lumine amisisse, in fine autem mundi eandem lucem illis esse restituendam: ac quæ ad illud, septemplex, cum sensum efficit, vt restituenda sit Soli lux ea, quæ septem illis diebus ante hominis lapsum fulgebat.* Verum non puto probabile Deum Soli ac lunæ propter peccatum hominis aliquid luminis ademisisse, quia non legitimus Solem, & lunam fuisse maledicta. Quare existimamus locum Esaïæ ad litteram, vt verba sonant esse accipiendum, quod nimirum tunc luna tantum sit splendorem habitura, quanto nunc fulget Sol, Sol autem septuplo luminis excessu lucem lunæ superaturus: quia in re nobiscum sentit D. Hier. in hunc locum Esaïæ, & D. Thom. quem immeritò Michael de Palatio non de sua, sed aliorum sententia loqui arbitratur, vt suam posset liberius astruere: Solem videlicet & lunam fulgentiora futura non ob aliquam luminis accessionem, sed quia deficientibus vaporibus & nubibus splendidius rutilabunt. Ex his iam intelliges quantam claritatem corpus Christi habiturum sit, cum fulgentius longè sit, quàm futura sint reliqua gloriosa corpora, quæ tamen Solis initar fulgebunt, vt paulò ante diximus, atque adedò quanto splendore eius facies in iudicio coruscabit, vt rectè à Ioanne Soli comparetur, cum lucet in virtute sua.

III.

Exod. 34. 30.

Psal. 13. 5.
Arnobius.
Psal. 135. 7.
Lex noua, & vetus luminare maius, & luminare minus.

Luna comparatur Ecclesia.

IV.

Quartò, dicitur Christi facies Soli similis ad Moysen, hoc est, legis veteris difformem: habuit enim Moyses cornutam instar bicornis lunæ faciem, quemadmodum refertur Exod. 34. quæ ratio est Ioachimi Abbatis. *Non sicut quondam, inquit, Moyses habere similitudinem lunæ Christi facies visa est, sed potius similitudinem luminarij maioris, vt ille esse demonstraretur, de quo dixit Regius vates Psalm. 18. In sole posuit tabernaculum suum.* Concini huic expositioni Arnobius, qui de lege veteri, & noua, illud Psalm. 135. interpretatur: *Fecit duo luminaria magna, luminare maius, & luminare minus, Solem in potestatem diei, lunam, & stellas in potestatem noctis.* Fecit, inquit, luminaria duo magna, vnum in die noui testamenti, quod sicut sol rutilat in lumine agentibus: aliud in nocte Iudaica conuersantibus. In nouo enim aperte, quod legitur, sicut in die, in ipsa littera perlustratur à Christo, qui est sol verus iustitiæ. In veteri autem sub littera tegmine quasi in nocte positus, à Luna, id est, ab Ecclesia manifestatur: ipsa enim Luna est, quæ crescit in sanctis, decrescit in peccatoribus: lucet in tenebris ignorantia positus, habet & stellas in gradibus suis, aliter enim lucet in Episcopo, aliter in Presbytero, aliter in Diacono.

quæ

qua à Christo tanquam à Sole lumen mutuatur. Pro cuius rei maiori expositione sciendum est Ecclesiam comparari lunæ, quemadmodum docuit Arnobius paulante citatus, & D. August. epist. 119. ad Ianuarium c. 5. super illud Ecclesiast. 27. *sapiens sicut sol permanet: stultus autem sicut Luna muratur.* Sed multo diligentius idem docet in Psalm. 10. super illa verba: *Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in phaneta: ut sagittent in obscuro* (seu ut habent Septuaginta *ἐν σκοτεινῶν*, id est in obscura Luna) *rectos corde.* Vbi docet Augustinus Ecclesiam appellari Lunam, quia ex parte spirituali lucet, ex parte autem carnali obscura est (sicut Lunæ globus semper partim lucet, partim autem est obscurus) & aliquando spiritualis pars in bonis operibus apparet hominibus: aliquando verò in conscientia latet, & Deo tantummodo nota est, sicut contingit, cum oramus in corde, & quasi nihil agere videmur, dum non ad terram, sed fursum cor habere iudicemur ad Dominum. Igitur non vno modo, inquit Augustinus, *obscura Luna dici potest, nam & cum sinitur in sensibus eius, & cum eius fulgor nubilo interpolatur & cum plena deficit, dici potest obscura Luna:* quare potest de persecutionibus martyrum intelligi, quod sagittare voluerint in obscura Luna *rectos corde:* siue adhuc in Ecclesiæ nouitate, quia nondam terris maior effullerat, & Gentilium superstitionum tenebras vicerat, siue linguis blasphemorum, & nomen Christianorum male difamantium quasi nebulis obtegeretur, videt perspicua Luna non poterat: siue ipsorum Martyrum cædibus, & tanta effusione sanguinis tanquam illo defectu & obscuratione, qua cruentam faciem Luna videtur ostendere à nomine Christiano deterrebantur infirmi. Illud etiam Abacuch 3. quod iuxta Septuaginta habet. *Elenatus est sol, & Luna stetit in ordine suo.* Sic de Ascensione Domini interpretatur Augustinus libro 18. de Ciuitate cap. 32. *Ascendit Christus in caelum, & inordinata est Ecclesia sub rege suo.* Eandem Lunæ similitudinem persequitur D. Gregor. D. Greg. libro 17. Moralium cap. 10. ubi locum Abacuch. citatum, eodem modo cum Augustino intelligit super illa verba Iob. 25. *Eccc Luna non splendet, & stella non sunt mundam in conspectu eius: Quia, inquit, nec sancta Ecclesia virtute propria tot mirabilis emicat, nisi hanc praeuenientis gratie dona perfundant, nec singulorum bene viuentium mentes à peccatorum maculis munda sunt, si remota pietate iudicentur.* Ad Ecclesiam etiam refert illud Psalm. 8. *Quoniam videbo celos tuos opera digitorum tuorum, Lunam & stellas, quae tu fundasti.* Homilia 13. super Ezechielem. *Solem, inquit, nominare voluit, quia videlicet ipsi aeterno soli loquebatur, de quo scriptum est, Malachia 4. Vobis autem qui timetis Dominum, orietur sol iustitiae, de quo reprobi in fine dicturi sunt: sol iustitiae non ortus est nobis.* Sapientia 5. Hic enim Sol non solum Solem, Lunam, & stellas corporaliter, sed etiam Lunam, Ecclesiam, & stellas, homine sanctos spiritualiter fecit Denique D. Hieronym. in cap. 66. Esaiæ affert pro Ecclesia illud Cantorum 6. *Qua est ista, qua progreditur quasi aurora, pulchra ut Luna, electa ut Sol?* Additque Lunam Ecclesiam appellari, quia pace, & persecutionibus crescit, atque decreuit, & oppressa tentationum tenebris, rursus pristinum lumen assumit, habetque splendorem à Sole iustitiae. Cum igitur Ecclesia Luna sit rectè Christus Soli comparatur, qui eam illuminat, implet, perficit, & pulchram speciosamque reddit.

Sexto. Faciem Christi, eius iracundiam, & indignationem possumus accipere iuxta illud Genes. 4. *Egressus est Cain à facie Domini.* Cum enim Christus hac visione se Ecclesiæ gubernatorem demonstrat, par erat, ut ad bonos commendandos, ne incidentium calamitatum, quae hoc opere prædicantur, magnitudine, animo concenterent, arbitantes non posse se tantam Dei iram & indignationem subinere faciem suam, hoc est, iram suam instar Solis pulchram & amabilem, atque

Ecclesia lumen mutuatur à Christo.
Arnobius.
D. August. Ecclesiastic. 17. 12.
Psalm. 10. 2. Septuagint. Ecclesia partim lucida, partim obscura ex August.
Abacuch. 3. August.
Iob. 25. 5.
Psalm. 8. 4.
Malach. 4. 2.
Sapient. 5. 6.
D. Hieron. Cant. 6. 9.
Et persecutionibus, & pace crescit Ecclesia.
Gen. 4. 6.

Ira sine amoris argu-mento nescit Deus.
Abac. 3. 2.
Psal. 76. 10.
Theodoret.
D. Ambros.
Psal. 114. 5.
Hester. 1. 9.
Indicat cum amore Christi.
Ad Rom. 8. 18.
Psal. 102. 10.

amoris plenissimam esse declararet. Hæc igitur eius facies est sicut sol lucens in virtute sua, quia etiam ipsa Dei ira, & indignatio, amore splendet, quippe qui irasci non nouit, quin vel in ipsa indignatione argumenta amoris exhibeat, quem admodum testatur Abacuch cap. 3. dicens. *Cum iratus fueris misericordia recordaberis.* Et Psal. 76. Regius vates: *Nunquid obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas?* In quem locum Theodoretus obseruat verbum illud, *Continebit, hoc sensu. Non claudet misericordias fontes, quodam veluti, ariete ira: vsque adeo autem suam iram Deus misericordia temperat, vt in vnum infert supplicium, duplicem conferat misericordiam: quem admodum eleganter expendit D. Ambrosius oratione de obitu Theodosis, in locum illum Psal. 114. *Misericors Dominus et iustus, et Deus noster miseretur.* Bñ, inquit, misericordiam posuit, semel iustitiam, in medio iustitia est gemino septe inclusit misericordia, super abundantiam enim peccata, superabundet ergo misericordia, apud Dominum omnium virtutum abundantia est. Postremo, facies iudicium significat Diuinum, iuxta illud Hester 1. *Et credatur editum a facie tua, id est, a iudicio tuo.* Est ergo facies eius sicut Sol, quia Christus nunquam sine amore iudicat: cum enim nostra merita remunerat ultra condignum premia largitur: quem admodum significauit Apostolus ad Romanos. 8. cum dixit: *Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis: & è contrario, cum in crimina nostra animum duertit, citra condignum punit, iuxta illud Psal. 102. *Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis.***

Cur Ioannes cecidit ad pedes eius, tanquam mortuus.

Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes eius, tanquam mortuus.

SECTIO XVII.

1. **N**ON sustinuit Ioannes tantam eius, qui sibi apparuit, maiestatem, sed ita perterritus est, atque cohorrui, vt ad eius pedes penè exanimatus ceciderit: idem accidit Ezecheli, cum admirabilem illam quatuor quadriformium animalium visionem conspexit, vt ipsemet testatur cap. 2. *Hæc, inquit, visio similitudinis gloriae domini, et cecidi in faciem meam:* quod etiam Danieli contigit, cum ei vir ille vestitus lineis, ferèque huic, quem Ioannes vidit, similis apparuit, vt habes apud eundem Danielem cap. 10. *Ego, inquit, relictus solus vidi visionem grandem hanc, et non remansit in me fortitudo, sed et species mea immutata est in me, et emarcui, nec habui quicquam virum, et auiliui vocem sermonum eius, et audiens iacebam consternatus super faciem meam, et vultus meus harebat terre: quam in Daniele, aliisque Prophetis mentis consternatione D. Chrysof. homil. 3. de incomprehensibili Dei natura, hac similitudine declarat. Quem admodum, inquit, ubi auriga perterritus habenas amisit, equi precipites feruntur, et currus distractus labefactatur, sic profusus euenire animo solitum est, quoties magno stupore occupatur: quippe qui pauidus suo deest officio, ac veluti quosdam habenas suas diuine maiestatis amittit, membræque ereptis sensibus deserit, quæ protinus frigent et corripiunt. Nimirum diuinæ maiestatis splendorem & magnitudinem mortalium corda non sustinent: quod mirum videri non debet, cum vel ipsi seraphici spiritus in diuinæ maiestatis præsentia, præ quodam veluti stupore, in contemplatione, admirationeque*